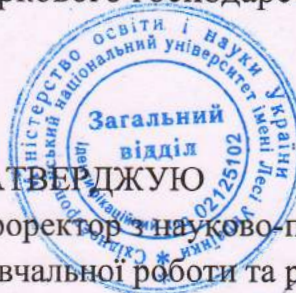

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

Східноєвропейський національний університет імені Лесі Українки

Кафедра лісового та садово-паркового господарства

ЗАТВЕРДЖУЮ

**Проректор з науково-педагогічної і
навчальної роботи та рекрутації**

проф. Гаврилюк С. В.

Протокол № 6 від 20.02.2019 р.

**ПРОГРАМА
ВИРОБНИЧОЇ ПРАКТИКИ**

підготовки бакалавра

спеціальності – 205 «Лісове господарство»

освітньої програми (спеціалізації) «Лісове господарство»

спеціальності – 206 «Садово-паркове господарство»

освітньої програми (спеціалізації) «Садово-паркове господарство»

Луцьк – 2019

Програма виробничої практики підготовки бакалавра підготовки бакалавра, галузі знань 20 «Аграрні науки та продовольство», спеціальності 205 «Лісове господарство», за освітньою програмою «Лісове господарство» та спеціальності 206 «Садово-паркове господарство», за освітньою програмою «Садово-паркове господарство».

Розробник: Шепелюк М. О., старший викладач кафедри лісового та садово-паркового господарства, кандидат сільськогосподарських наук.

Рецензент: Кузьмішина І. І., доцент, кандидат біологічних наук, доцент кафедри ботаніки.

Програма практики затверджена на засіданні кафедри лісового та садово-паркового господарства

протокол № 7 від 15 . 01 . 2019 р.

Завідувач кафедри: (доц. Кичилук О.В.)

Програма практики

схвалена науково-методичною комісією біологічного факультету

протокол № 5 від 16 . 01 . 2019 р.

Голова науково-методичної

комісії факультету

 (доц. Шварц Л. О.)

**Програма практики схвалена науково-методичною радою
Східноєвропейського національного університету імені Лесі Українки**

1. ІНФОРМАЦІЙНИ ОПИС ВИРОБНИЧОЇ ПРАКТИКИ

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, освітня програма освітній ступінь	Характеристика навчальної дисципліни
		заочна форма навчання
Кількість кредитів: 3	20 «Аграрні науки та продовольство» спеціальності 205 «Лісове господарство» «Лісове господарство» 206 «Садово-паркове господарство» «Садово-паркове господарство» Бакалавр	нормативна
Загальна кількість годин: 90		Рік підготовки: 2
		Семестр: 4
		Самостійна робота: 78 год.
		Консультації: 12 год.
	Вид контролю: <u>залік</u>	

2. АНОТАЦІЯ ВИРОБНИЧОЇ ПРАКТИКИ

Метою виробничої практики є: практичне застосування та апробація набутих теоретичних знань на певних ділянках профільних виробництв; одержання вихідних результатів, матеріалів та використання необхідних матеріально-технічних засобів за місцем проходження практики.

Основним завданням є професійна підготовка фахівців лісового і садово-паркового профілю до виробничої діяльності.

3. КОМПЕТЕНЦІЇ

Згідно з вимогами освітньо-професійної програми студенти повинні вміти:

- забезпечувати, впливати на технологічні процеси та здійснювати контроль робіт з вирощування садивного матеріалу деревних рослин;
- проектувати комплекс заходів з виробництва різних видів садивного матеріалу, розраховувати собівартість та економічно обґрунтовувати прийняті рішення;
- організувати роботи з проведення рубок догляду, рубок переформування, санітарних, лісовідновних, реконструктивних та ландшафтних рубок, організувати роботи з формування узлісся, ландшафтів закритого, напіввідкритого та відкритого простору, запроектовувати рекреаційний маршрут, розробляти заходи щодо підвищення стійкості лісопаркових ландшафтів до рекреаційного впливу;
- підбирати асортимент декоративних рослин відповідно до умов місцезростання, проектувати садово-паркові об'єкти з дотриманням нормативів, оформлювати проектні матеріали відповідно до вимог та виконувати необхідні розрахунки.

В результаті бакалавр лісового і садово-паркового господарства повинен оволодіти здатністю застосовувати знання на практиці; здатністю забезпечувати організацію роботи та управління лісогосподарським виробництвом на підприємствах різного функціонального призначення, застосовувати сучасні принципи та підходи сталого ведення зеленого господарства та ефективного лісоуправління.

4. ЕТАПИ ПРАКТИКИ

Етапи	Зміст, основні завдання, тривалість
1. Підготовчий	1. Прибуття на місце практики, оформлення відрядження, наказу на практику по підприємству. 2. Інструктажі з правил з техніки безпеки при виконанні виробничих робіт. – 4 год.
2. Ознайомлювальний	1. Ознайомлення з підприємством. – 10 год. <u>Місце практики:</u> підприємство згідно наказу.

	<p><u>Завдання:</u></p> <p>1. Ознайомлення з підприємством: підпорядкування, місце розташування, мета і види діяльності, історія виникнення, загальна характеристика (площа, розподіл її за категоріями, виробничі потужності, статистичні показники виробництва).</p>
3. Основний	<p>2. Виконання комплексу робіт на посаді. – 42 год. Виконується згідно наказу директора підприємства про призначення практиканта на посаду під безпосереднім наглядом керівника практики від виробництва. Тривалість може бути змінено за узгодженням з керівником практики від підприємства. <u>Місце практики:</u> підприємство згідно наказу. <u>Завдання:</u></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Ознайомитись з видами робіт, які потрібно виконувати перебуваючи на тій чи іншій посаді. 2. Закріпити теоретичні знання практичним досвідом виконання робіт. 3. Здобути практичні навички виконання тих чи інших видів виробничих робіт. <p>3. Екскурсія на сусідні підприємства. – 4 год. Під час проходження практики бажано проводити екскурсії на різні об'єкти, що сприяє поглибленню теоретичного навчання, проте вони можуть бути і відсутніми. Тривалість може бути змінено за узгодженням з керівником практики від підприємства. <u>Місце практики:</u> виробничі потужності сусідніх підприємств. <u>Завдання:</u></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Ширше та детальніше ознайомитись з виробничими процесами та об'єктами які з тих чи інших причин відсутні на базовому підприємстві. <p>4. Виконання індивідуальних завдань керівника магістерської роботи. – 28 год. Здійснюється за програмою, узгодженою з керівником магістерської роботи до від'їзду на базу практики. Тривалість може бути змінено за узгодженням з керівником практики від підприємства. <u>Місце практики:</u> підприємство згідно наказу. <u>Завдання:</u></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Виконати індивідуальні завдання керівника магістерської роботи. 2. Здобути навички самостійного виконання виробничих, наукових або організаційних завдань. 3. Здобути науково-дослідницькі навички. <p>5. Збір документальних даних для написання звіту за практику. – 4 год. Виконується протягом всього терміну практики по мірі виконання робіт. <u>Місце практики:</u> підприємство згідно наказу. <u>Завдання:</u></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Зібрати документальні дані для написання звіту за практику: характеристика підприємства; первинна документація, оформлювана при виконанні робіт студентом із вказанням його участі за підписом керівника від підприємства; звітна документація, складена за участі студента. 2. Здобути навички роботи з використовуваними на виробництві

	<p>первинними та звітними документами.</p> <p>6. Оформлення звіту за практику. – 6 год.</p> <p>Доцільніше виконувати на протязі всього терміну практики: писати звіт кожного дня по мірі виконання робіт, виділяючи для цього 15-30 хв. в кінці дня практики.</p> <p><u>Місце практики:</u> підприємство згідно наказу.</p> <p><u>Завдання:</u></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Виконати звіт за практику. 2. Дооформити робочий щоденник практики. 3. Здобути навички оформлення документів згідно встановлених вимог. 4. Здобути навички аналізу та узагальнення даних.
4. Підсумковий	7. Захист звіту – 2 год.

5. ВИДИ (ФОРМИ) ІНДИВІДУАЛЬНИХ ЗАВДАНЬ

№ з/п	Зміст завдання
1.	Вивчення технології виробництва.
2.	Аналіз можливих небезпек для життя та здоров'я людини при застосуванні певної технології виробництва.
3.	Пошук шляхів уникнення небезпек для життя та здоров'я людини при застосуванні певної технології виробництва.
4.	Набуття практичних навичок по технології виробництва.
5.	Аналіз виробничої діяльності підприємства.
6.	Аналіз економічної діяльності підприємства.

6. ОЦІНЮВАННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ ПРАКТИКИ

Контроль виконання виробничої практики здійснюється у три етапи: на першому етапі здійснюється оцінка якості практичного виконання польових робіт безпосереднім керівником практики від виробництва; на другому етапі оцінюється якість виконання індивідуальних завдань; на третьому етапі приймається захист звіту керівником практики від кафедри.

Якість виконання польових робіт перевіряється безпосереднім керівником практики від виробництва. Свою характеристику роботи студента на практиці він подає у вигляді короткого відгуку, який закінчується його оцінкою за п'ятибальною шкалою.

На другому етапі відбувається оцінювання виконання студентами індивідуальних завдань керівниками майбутніх бакалаврських робіт.

Керівник практики від кафедри оцінює захист звіту на основі:

1. оцінки безпосереднього керівника практики від виробництва;
2. подання керівника магістерської роботи;
3. якості звіту за практику;
4. захисту звіту за практику.

Зміст роботи, що оцінюється	Кількість балів
<p>1. Теоретична підготовка та особистісні характеристики за оцінкою керівника практики від підприємства:</p> <ul style="list-style-type: none"> – знання предмету та володіння матеріалом; – дисциплінованість під час проходження практики; – самостійність та ініціативність; – професійна спрямованість. 	25
<p>2. Результати виконання індивідуального завдання:</p> <ul style="list-style-type: none"> – відповідність зібраних матеріалів завданню; 	25

– повнота зібраних матеріалів; – самостійність вироблення критеріїв відбору матеріалу.	
3. Оцінювання звітної документації: – оформлення польових матеріалів; – оформлення документації підприємства; – оформлення звіту; – змістовність і повнота розкриття звіту; – оформлення щоденника.	25
4. Захист практики	25

Шкала оцінювання (національна та ECTS)

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою
		для заліку
90 – 100	A	Зараховано
82 – 89	B	
75 - 81	C	
67 -74	D	
60 - 66	E	
1 – 59	Fx	Незараховано (з можливістю повторного складання)

7. МЕТОДИЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ

1. Ландшафтна таксація : методичні рекомендації до лабораторних та розрахункових робіт / О. Г. Маніта, С. М. Кашпор, В. В. Миронюк, О. В. Кичилук, В. П. Войтюк, В. В. Андреева. – Луцьк, 2012. – 76 с.

2. Лісовідновлення та лісорозведення : методичні рекомендації до лабораторних та розрахункових робіт для студентів ОКР „Бакалавр” напряму підготовки : 6.090103 – „Лісове та садово-паркове господарство” / В. М. Маурер, Ф. М. Бровко, А. П. Пінчук, О. В. Кичилук, І. В. Іванюк, О. Ю. Кайдик, І. М. Бобошко-Бардин, В. П. Войтюк, Л. О. Коцун, І. І. Кузьмішина, Т. П. Лісовська, В. В. Андреева. – Луцьк, 2011. – 52 с.

3. Декоративні розсадники : методичні рекомендації з курсового проектування / В. М. Маурер, Ф. М. Бровко, А. П. Пінчук, О. В. Кичилук, І. В. Іванюк, О. Ю. Кайдик, І. М. Бобошко-Бардин, В. П. Войтюк, Л. О. Коцун, І. І. Кузьмішина. – Луцьк, 2010. – 65 с.

4. Насінництво : методичні рекомендації до лабораторних робіт / Ф. М. Бровко, В. М. Маурер, А. П. Пінчук, О. В. Кичилук, І. В. Іванюк, О. Ю. Кайдик, І. М. Бобошко-Бардин, В. П. Войтюк, Л. О. Коцун, І. І. Кузьмішина, Т. П. Лісовська, В. В. Андреева. – Луцьк, 2011. – 47 с.

8. РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

Основна

1. Анучин Н. П. Лесная таксация / Анучин Н. П. – М. : Лесн. пром-сть, 1984. – 562 с.
2. Гордієнко М. І. Лісові культури : підручник / Гордієнко М. І., Корецький Г. С., Маурер В. М. – К. : Сільгоспосвіта, 1995. – 328 с.
3. Гордієнко М. І. Лісові культури : підручник / М. І. Гордієнко, М. М. Гузь, Ю. М. Дебринюк, В. М. Маурер ; за ред. д.с.-г.н. М. М. Гузя. – Львів : Камула, 2005. – 608 с.
4. Новак Б. І. Геодезія : підручник / Б. І. Новак, Г. О. Порицький, Л. П. Рафальська ; Кабінет Міністрів України, Національний аграрний університет. – 2-е вид., переробл. та доповн. – К. : Арістей, 2008. – 284 с.
5. Методика визначення показників рекреаційної характеристики земель. – Ірпінь : Укрдержліспроект, 2000. – 18 с.

6. Цветоводство / В. Н. Багимова. – Калининград, 1991. – 148 с.

Допоміжна

7. Вакуленко В. В. Декоративное цветоводство / В. В. Вакуленко, М. Ф. Трунцева, Вл. В. Вакуленко. – М. : Просвещение, 1982. – 128 с.

8. Гальперин И. М. Ландшафтная таксация лесопарковых насаждений / И. М. Гальперин, А. А. Николин. – Свердловск, 1971. – 90 с.

9. Ландшафтная таксация и формирование насаждений пригородных зон / В. С. Моисеев, Н. М. Тюльпанов, Л. Н. Яновский и др. – Л.: Стройиздат, 1977. – 224 с.

10. Терезникова Е. М. Защита цветочно-декоративных растений от вредителей / Е. М. Терезникова, П. Я. Чумак. – М. : Агропромиздат, 1989. – 127 с.

11. Шевченко С. В. Лесная фитопатология : учеб. для студ. лесохоз. фак. вузов / С. В. Шевченко, А. В. Цилюрик. – К. : Вища школа, 1986. – 384 с.

Інформаційні ресурси:

Нормативно-правові

12. Лісовий кодекс України: за станом на 18 листопада 2012 р. [Електронний ресурс] / Верховна Рада України. – Офіц. джерело : сайт ВР України – zakon.rada.gov.ua – Режим доступу : <http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/3852-12>

13. ДСТУ ISO 14001-97 Системы управления окружающей средой. Состав и описание элементов, руководящие указания по их применению. – К.: Госстандарт Украины, 1997. – 27 с.

14. Інструкція з інвентаризації зелених насаджень у населених пунктах України, затверджена Наказом державного комітету будівництва, архітектури та житлової політики України від 24 грудня 2001 р. № 226 [Електронний ресурс] / Державний комітет будівництва, архітектури та житлової політики України. – Офіц. джерело : сайт ВР України – zakon.rada.gov.ua – Режим доступу : <http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/z0182-02/page>

15. Інструкція з проектування, технічного приймання, обліку та оцінки якості лісокультурних об'єктів, затверджена Наказом Державного комітету лісового господарства України від 19 серпня 2010 р. № 260 [Електронний ресурс] / Державний комітет лісового господарства України. – Офіц. джерело: сайт ВР України – zakon.rada.gov.ua – Режим доступу : <http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/z1046-10>

16. Порядок поділу лісів на категорії та виділення особливо захисних лісових ділянок, затверджений Постановою КМУ від 16 травня 2007 р. № 733 [Електронний ресурс] / Кабінет Міністрів України. – Офіц. джерело : сайт ВР України – zakon.rada.gov.ua – Режим доступу : <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/733-2007-п>

17. ISO 14031:1999 Environmental management – Environmental performance evaluation – Guidelines.

18. ISO/TR 14061:1998 Information to assist forestry organizations in the use of Environmental Management System standards ISO 14001 and ISO 14004.

Довідкові

19. Гусев В. И. Определитель поврежденных деревьев и кустарников, применяемых в зеленом строительстве : справочник. М.: Агропромиздат, 1989. 208 с.

20. Лесотаксационный справочник / Б. И. Грошев, П. И. Морозов, И. П. Сеперович, С. Г. Синецын. – М. : Лесн. пром-сть, 1973. – 208 с.

21. Нормативно-справочные материалы для таксации лесов Украины и Молдавии / Минлесхоз УССР. – К. : Урожай, 1987. – 560 с.

22. Прутенская М. Д. Атлас болезней цветочно-декоративных растений / М. Д. Прутенская. – К. : Наук. думка, 1982. – 93 с.

23. Сортиментные таблицы для таксации леса на корню / Минлесхоз УССР. – К.: Урожай, 1984. – 630 с.

24. Справочник лесничего. – М. : Лесн. пром-сть, 1980. – 399 с.

25. Справочник лесоведа / Под ред. к.с.-х. н. А. Г. Солдатова. – К.: Госсельхозиздат, 1959. – 505 с.

26. Справочник по защите леса от вредителей и болезней / [Т. А. Тимченко, И. Д. Авраменко, Н. М. Завада и др.]. – К. : Урожай, 1988. – 222 с.

27. Цилюрик А. В. Лесная фитопатология : учеб. пособие для студ. высших с.-х. учеб. заведений по спец. «Лесное хоз-во» / А. В. Цилюрик, С. В. Шевченко. – К. : Вища школа, 1983. – 176 с.

9. ДОДАТКОВІ ВКАЗІВКИ ТА РЕКОМЕНДАЦІЇ

Під час проходження практики студенти отримують знання, уміння та навички, в основному при виконанні конкретних практичних завдань, тому праця студентів на штатних посадах (з оплатою або без оплати) є найбільш доцільною у порівнянні з проходженням практики дублерами, які є по суті сторонніми спостерігачами.

Часто під час практики студенти залучаються адміністрацією для надання допомоги базі практик. Для того, щоб праця носила організований характер, можливість використання студентів для надання допомоги визначається програмою з вказівкою на те, що характер такої праці повинен відповідати профілю навчання і по тривалості не заважати виконанню учбових завдань.

Структура проходження виробничої практики визначається для кожного студента індивідуально безпосереднім керівником практики від виробництва.

Перед від'їздом на практику студент зобов'язаний уточнити з керівником майбутньої магістерської роботи своє індивідуальне завдання.

Індивідуальне завдання включається в програму з метою надбання студентом під час практики умінь та навичок самостійного виконання виробничих, наукових або організаційних завдань. Виконання одного або декількох індивідуальних завдань активізує діяльність студента, розширює його світогляд, підвищує ініціативу та робить проходження практики більш конкретним і цілеспрямованим. Матеріали, отримані студентом під час виконання індивідуального завдання, можуть в подальшому бути використані для виконання дипломної роботи (проекту), для підготовки доповіді, статті або інших цілей по узгодженню з кафедрою та базою практики.

Під час проходження практики бажано проводити екскурсії на різні об'єкти, що сприяє поглибленню теоретичного навчання. Така форма заняття сприяє поширенню світогляду та ерудиції студентів, якщо екскурсія проводиться не тільки на базі практик, але і на інших підприємствах, організаціях і закладах суміжних галузей.

При виконанні виробничої практики кожен студент веде щоденник практики, куди заносяться всі нотатки при проходженні практики і який є формою контролю виконання практики керівником від підприємства чи університету. Щоденник практики повинен бути завірений безпосереднім керівником практики від виробництва і печаткою виробництва.

Кінцевим результатом виконання практики є складання студентом звіту, до якого додається щоденник. Звіт складається з 2-ох частин:

1. Пояснююча записка по практиці з ілюстраціями та малюнками, кресленням, таблицями та фотографіями.

2. Матеріали, зібрані згідно з індивідуальним завданням.

Оформляється звіт написанням від руки, або друкуванням з дотриманням вимог оформлення. У звіті повинно бути коротко і конкретно описана робота, особисто виконана студентом при проходженні практики. У звітах не повинно бути дослівного переписування матеріалів баз практики, а також цитування літературних джерел. Складений студентом звіт повинен мати наскрізну нумерацію сторінок. Аркуші повинні бути зшиті. Звіт повинен мати відгук та оцінку безпосереднього керівника практики від виробництва та бути завірений печаткою виробництва.

Звіт перевіряється і затверджується керівником практики від кафедри.

Підсумок практики проводиться в процесі складання студентом диференційованого заліку.